

PREDLOG ZAKONA O VISINI STOPE ZATEZNE KAMATE

Član 1

Ovim zakonom uređuje se visina stope zatezne kamate koju plaća dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze u slučajevima kada visina stope zatezne kamate nije uređena ugovorom.

Član 2

Dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu na iznos duga do dana isplate, po stopi utvrđenoj ovim zakonom.

Član 3

Stopa zatezne kamate utvrđuje se polugodišnje, u visini osnovne zatezne kamate uvećane za sedam procentnih poena.

Osnovna zatezna kamata je kamata koju utvrđuje Evropska centralna banka za glavne operacije refinansiranja (main refinancing operation) i koja važi prvog dana kalendarskog polugodišta na koje se odnosi.

Član 4

Stopa zatezne kamate utvrđuje se za polugodišta od 1. januara do 30. juna i od 1. jula do 31. decembra.

Član 5

Visinu stope zatezne kamate, u skladu sa članom 3 ovog zakona, utvrđuje Centralna banka Crne Gore i objavljuje na svojoj internet stranici prvog radnog dana polugodišta na koje se odnosi, kao i u „Službenom listu Crne Gore“.

Član 6

Zatezna kamata obračunava se na godišnjem nivou, primjenom dekurzivnog prostog kamatnog računa na dospjelu glavnici, bez pripisa zatezne kamate glavnici istekom obračunskog perioda.

Pri obračunu zatezne kamate primjenjuje se obračun za kalendarski broj dana i koristi se sljedeći matematički izraz:

Za godinu koja nije prestupna

$$Zk = \frac{C \times p \times d}{36.500}$$

Za prestupnu godinu

$$Zk = \frac{C \times p \times d}{36.600}$$

gdje oznake imaju sljedeće značenje:

Zk = zatezna kamata

C = glavnica

p = stopa zatezne kamate utvrđena za polugodište na koje se odnosi

d = broj dana.

Član 7

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na kašnjenja u plaćanju obaveza za koje je zakonom utvrđena druga stopa kamate.

Član 8

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. januara 2010. godine.

Obrazloženje

1. Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojima je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

2. Razlozi za donošenje zakona

2.1. Saglasno odredbama člana 10 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list CG“, br. 47/08), koji je stupio na snagu 15.08.2008. godine, strane u obligacionom odnosu dužne su da izvrše svoju obavezu i odgovorni su za njeno ispunjenje. Na ovom načelu obligacionih odnosa utemeljeno je pravo povjerioca da od dužnika zahtjeva ispunjenje obaveze i njegova dužnost da istu ispuni savjesno i u svemu kako ona glasi. Na taj način zakonom je konstituisana obaveza dužnika da preuzetu obligacionu obavezu izvrši na način i pod uslovima utvrđenim ugovorom. Blagovremeno ispunjenje preuzetih ugovornih obaveza je pravilo ponašanja u obligacionim odnosima. Suprotnim ponašanjem vrijeđaju se ugovorom ustanovljena prava druge ugovorne strane. Tako, umjesto ispunjenja ugovora i ostvarenja očekivanog ekonomskog efekta iz tog pravnog posla, nastaje sporni odnos kojim se konstituišu nova prava u korist strane vjerne ugovoru. Jedno od tih prava je i obaveza dužnika da za period docnje u ispunjenju novčane obaveze plati povjeriocu zateznu kamatu po stopi utvrđenoj zakonom. U tom smislu, odredbama člana 284 stav 2 Zakona o obligacionim odnosima propisano je da dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj posebnim zakonom.

2.2. Posljednji zakon koji se, u vezi sa visinom stope zatezne kamate, primjenjivao u Crnoj Gori, bio je savezni Zakon o visini stope zatezne kamate („Službeni list SRJ“, br. 32/93, 24/94 i 28/96). Ovim zakonom stopa zatezne kamate, za obaveze iskazane u dinarima, sastojala se od:

- 1) mjesečne stope rasta cijena na malo, i
- 2) fiksne stope od 1,20%, koja se mjesečno primjenjivala na stopu rasta cijena na malo.

Obračun zatezne kamate vršio se primjenom konformne metode.

U skladu sa ovim zakonom, na potraživanja između domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica koja su glasila na stranu valutu zatezna kamata se plaćala po stopi od 6% godišnje.

2.3. Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 52/00), koji je stupio na snagu 11.11.2000. godine, kao isključivo sredstvo plaćanja uvedena je DEM, do uvođenja EUR-a.

Zbog navedenog, Vrhovni sud Republike Crne Gore utvrdio je 09.12.2000. godine Pravne stavove kojima, između ostalog, utvrđuje i način obračuna i plaćanja zatezних kamata, i to na sljedeći način:

- 1) povjeriocu koji je postavio zahtjev za ispunjavanje novčane obaveze nastale prije 11.11.2000. godine u dinarskoj protivvrijednosti strane valute po kursu na dan ispunjenja obaveze, pripada zatezna kamata, koja se obračunava godišnje, u visini stope zatezne kamate zemlje porijekla valute (domicilna kamata);
- 2) do donošenja posebnog propisa Crne Gore o visini stope zatezne kamate, za docnju u ispunjenju novčane obaveze iskazane u DEM, dužnici plaćaju zateznu kamatu po godišnjoj stopi koja je propisana u zemlji porijekla DEM;
- 3) na potraživanja između domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica koja glase na stranu valutu zatezna kamata se plaća po stopi od 6% godišnje.

Ovako utvrđeni Pravni stavovi stvorili su različitu praksu u radu sudova, posebno nakon uvođenja EUR-a kao sredstva plaćanja. Ovo je dovelo do donošenja i sudskih odluka koje su bile nedovoljno precizne i neprimjenjive (koje nalažu: plaćanje zakonske zatezne kamate; plaćanje zatezne kamate u visini kamate na deviznu štednju; plaćanje zatezne kamate po domicilnoj stopi; plaćanje zatezne stope po stopama Evropske centralne banke i sl.).

Iz naprijed navedenih razloga, predlaže se donošenja posebnog zakona kojim bi se u Crnoj Gori utvrdila visina stope zatezne kamate.

3. Usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom

Pitanje visine kamate koja se plaća na zakašnjela plaćanja u evropskom zakonodavstvu uređeno je Direktivom 2000/35/EZ o sprječavanju kašnjenja u plaćanju trgovinskih transakcija.

Odredbama člana 3 stav 1 pod d) ove direktive određeno je:

„Visina kamate za kašnjenje u plaćanju („zakonom propisana kamata“), koju je dužnik obavezan da plati, treba da predstavlja zbir posljednje utvrđene kamatne stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na glavne operacije refinansiranja prije prvog kalendarskog dana polugodišta („referentna kamata“) plus najmanje sedam procentnih poena („marža“), ako ugovorom nije drugačije određeno. Za državu članicu koja ne učestvuje u trećoj fazi ekonomske i monetarne unije, zakonom propisana kamata odgovara kamati koju određuje nacionalna centralna banka. U oba slučaja, zakonom propisana kamata je ona koja je važi prvog kalendarskog dana u datom polugodištu za period od narednih šest mjeseci.”

S obzirom da Centralna banka Crne Gore ne određuje svoju kamatnu stopu, a da je u Crnoj Gori sredstvo plaćanja EUR, ovim zakonom se u potpunosti primjenjuje rješenje koje se kao prvo navodi u Direktivi. Tako se odredbama člana 2 ovog zakona propisuje da se stopa zatezne kamate utvrđuje polugodišnje, u visini osnovne zatezne kamate uvećane za sedam procentnih poena, a kao osnovna zatezna kamata određuje se kamata koju utvrđuje Evropska centralna banka za glavne operacije refinansiranja (main refinancing operation) i koja važi prvog dana kalendarskog polugodišta na koje se odnosi.

Kamatna stopa Evropske centralne banke za glavne operacije refinansiranja je kamatna stopa koju Evropska centralna banka naplaćuje za kredite date za povećanje likvidnosti. Ova stopa utvrđuje se kao prosječna stopa između kamatne stope koju Evropska centralna banka plaća na prekonoćne depozite i kamatne stope koju Evropska centralna banka naplaćuje za prekonoćne kredite.

Visine navedenih kamata u periodu od 01.01.1999. godine do 13.05.2009. godine daju se u sljedećem pregledu:

(Visina kamatnih stopa u % po godinama)					
Datum	Kamate na prekonoćne depozite	Kamata za glavne operacije refinansiranja		Kamata za prekonoćne kredite	
		Fiksna stopa	Varijabilna stopa Minimalna ponudena stopa		
2009	13 May	0.25	1.00	-	1.75
	8 Apr.	0.25	1.25	-	2.25
	11 Mar.	0.50	1.50	-	2.50
	21 Jan.	1.00	2.00	-	3.00
2008	10 Dec.	2.00	2.50	-	3.00
	12 Nov.	2.75	3.25	-	3.75
	15 Oct.	3.25	3.75	-	4.25
	9 Oct.	3.25	-	-	4.25
	8 Oct.	2.75	-	-	4.75
	9 Jul.	3.25	-	4.25	5.25

(Visina kamatnih stopa u % po godinama)

Datum	Kamate na prekonoćne depozite	Kamata za glavne operacije refinansiranja		Kamata za prekonoćne kredite	
		Fiksna stopa	Varijabilna stopa Minimalna ponuđena stopa		
2007	13 Jun.	3.00	-	4.00	5.00
	14 Mar.	2.75	-	3.75	4.75
2006	13 Dec.	2.50	-	3.50	4.50
	11 Oct	2.25	-	3.25	4.25
	9 Aug.	2.00	-	3.00	4.00
	15 Jun.	1.75	-	2.75	3.75
	8 Mar.	1.50	-	2.50	3.50
2005	6 Dec.	1.25	-	2.25	3.25
2003	6 Jun.	1.00	-	2.00	3.00
	7 Mar.	1.50	-	2.50	3.50
2002	6 Dec.	1.75	-	2.75	3.75
2001	9 Nov.	2.25	-	3.25	4.25
	18 Sep.	2.75	-	3.75	4.75
	31 Aug.	3.25	-	4.25	5.25
	11 May	3.50	-	4.50	5.50
2000	6 Oct.	3.75	-	4.75	5.75
	1 Sep.	3.50	-	4.50	5.50
	28 Jun.	3.25	-	4.25	5.25

(Visina kamatnih stopa u % po godinama)

Datum	Kamate na prekonoćne depozite	Kamata za glavne operacije refinansiranja		Kamata za prekonoćne kredite
		Fiksna stopa	Varijabilna stopa Minimalna ponuđena stopa	
9 Jun.	3.25	4.25	-	5.25
28 Apr.	2.75	3.75	-	4.75
17 Mar.	2.50	3.50	-	4.50
4 Feb.	2.25	3.25	-	4.25
1999 5 Nov.	2.00	3.00	-	4.00
9 Apr.	1.50	2.50	-	3.50
22 Jan.	2.00	3.00	-	4.50
4 Jan.	2.75	3.00	-	3.25
1 Jan.	2.00	3.00	-	4.50

4. Objašnjenje osnovnih pravnih instituta

Odredbama člana 1 ovog zakona određen je predmet zakona, a to je utvrđivanje visine stope zatezne kamate koju plaća dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze u slučajevima kada visina stope zatezne kamate nije uređena ugovorom.

Odredbama člana 2 ovog zakona propisuje se da dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu na iznos duga do dana isplate, po stopi utvrđenoj ovim zakonom.

Na ovaj način ispunjava se obaveza utvrđena odredbama člana 284 stav 2 Zakona o obligacionim odnosima, kojima je propisano da dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj posebnim zakonom.

Odredbama člana 3 ovog zakona utvrđuje se visina stope zatezne kamate. Stopa zatezne kamate utvrđuje se polugodišnje, u visini osnovne zatezne kamate uvećane za sedam procentnih poena, a kao osnovna zatezna kamata određuje se kamata koju utvrđuje Evropska centralna banka za glavne operacije refinansiranja (main refinancing operation) i koja važi prvog dana kalendarskog polugodišta na koje se odnosi.

Odredbama člana 4 ovog zakona propisuju se periodi za koje se utvrđuje visine stope zatezne kamate, na način što se propisuje da se stopa zatezne kamate utvrđuje za polugodišta od 1. januara do 30. juna i od 1. jula do 31. decembra.

Odredbama člana 5 ovog zakona propisuje se utvrđivanje i objavljivanje visine stope zatezne kamate. Tako se propisuje da visinu stope zatezne kamate, u skladu sa članom 3 ovog zakona, utvrđuje Centralna banka Crne Gore i objavljuje je na svojoj internet stranici prvog radnog dana polugodišta na koje se odnosi, kao i u „Službenom listu Crne Gore“.

Odredbama člana 6 ovog zakona propisuje se metodologija obračuna zatezne kamate, i to: 1) zatezna kamata obračunava se na godišnjem nivou, primjenom dekurzivnog prostog kamatnog računa na dospjelu glavnici, bez pripisa zatezne kamate glavnici istekom obračunskog perioda, i 2) pri obračunu zatezne kamate primjenjuje se obračun za kalendarski broj dana i koristi se dati matematički izraz.

Odredbama člana 7 ovog zakona propisuje se da se odredbe ovog zakona ne primjenjuju na kašnjenja u plaćanju obaveza za koje je zakonom utvrđena druga stopa kamate. Ovo znači da se ova stopa zatezne kamate neće primjenjivati na kašnjenje u plaćanju poreskih i carinskih obaveza, jer je stopa zatezne kamate koja se primjenjuje u ovim slučajevima utvrđena posebnim zakonima.

Odredbama člana 8 ovog zakona odlaže se početak primjene ovog zakona i kao dan početka primjene određuje se 1. januar 2010. godine. Odlaganje početka primjene ovog zakona predlaže se jer se donošenje ovog zakona može očekivati u drugom polugodištu ove godine, a kako se kamatne stope utvrđuju polugodišnje, prvo polugodište za koje se one mogu odrediti može biti polugodište koje će nastupiti 01. januara 2010. godine.

5. Finansijska sredstva za sprovođenje ovog zakona

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna finansijska sredstva.

